

Det Kongelige Nærings- og Fiskeridepartementet

17. juni 2015
TL

Høringssvar til forslag om endring av lov og forskrifter om offentlige anskaffelser

Stiftelsen Miljømerking ønsker med dette å gi høringssvar til til forslaget om endring av lov og forskrifter om offentlige anskaffelser.

Stiftelsen Miljømerking støtter alle tiltak som bidrar til forenkling uten å gå på bekostning av kvaliteten og miljøprestasjonen til varer og tjenester. Vi støtter derfor forslaget om at oppdragsgiver kun er forpliktet til å kreve at den leverandøren som har vunnet konkurransen, fremlegger den etterspurte dokumentasjonen. Stiftelsen Miljømerking verdsetter også at adgangen til å legge vekt på forhold ved produksjonsprosessen utover aspekter som påvirker egenskaper ved det som anskaffes, klargjøres.

Det mest sentrale punkt for Stiftelsen Miljømerking er naturligvis forskriftens § 11-3. "Oppdragsgiver kan nå henvise direkte til tredjeparts sertifiserte merkeordninger og kan kreve disse fremlagt som dokumentasjon under visse forutsetninger."

Endringen vil bidra til en stor forbedring i forhold til tidligere regelverk. En avgjørende barriere mot å stille miljøkrav vil bli fjernet. Med dette sentrale punktet oppnår man følgende:

- Innkjøper slipper å evaluere komplisert miljødokumentasjon, dokumentasjon de ofte ikke har kompetanse til å vurdere. De kan i stedet studere og telle lisensbevis for seriøse merkeordninger.
- Innkjøper sparer ressurser og de vil gjøre færre feil, noe som minimerer risikoen for å bli klaget inn for Klageorgan for offentlige anskaffelser.
- Innkjøper får levert varer og tjenester med en tredjeparts miljøgaranti . Dette sikrer at stilte krav faktisk er fulgt opp og oppfylt, noe som sikrer den miljøeffekten man ønsker å oppnå ved å stille miljøkrav.
- Leverandører slipper å levere miljødokumentasjon de er usikre på om er egnet til å dokumentere miljøkravene. Det gir bedre forutberegnelighet og det sparer leverandørene for bekymringer og timebruk.. Standardiserte miljøkrav vil i seg selv gjøre dokumentasjonen mer håndterbar, i flere tilfeller vil dokumentasjonen heretter være et lisensbevis fra en uavhengig og kompetent tredjepart.
- Det vil bli lønnsomt å miljømerke varer og tjenester, noe som vil øke utvalget av miljømerkede produkter i markedet og ytterligere redusere innkjøper sin barriere mot å stille miljøkrav.

Det har kommet innvendinger mot antakelsen om at endringen vil føre til færre klager til KOFA og gi mindre klarhet. Utfordringene gjelder spesielt to forhold. Stiftelsen Miljømerking mener at begge er mindre utfordringer som er fullt løsbare.

1. Hvordan skal innkjøper (og leverandører) vite hvilke merkeordninger som er akseptable og oppfyller på forhånd oppstilte miljøkrav?

For det første er ikke dette noen ny utfordring, allerede i dagens GPP kriterier er det åpnet for å dokumentere krav med lisens for navngitte merkeordninger. Det nye er at innkjøper kan kreve at krav dokumenteres med et miljømerke. I fremtiden åpner regelverket for å kreve at kravene dokumenteres med et bestemt miljømerke (for eksempel Svanemerket) men de skal også akseptere en lisens fra tilsvarende merkeordninger. Å akseptere lisens fra andre tilsvarende merkeordninger er også et påbud i dagens regelverk men vi opplever ikke at dette tillegget fører til at innkjøpere drukner i ulike sertifikater. For det andre vil et antall ufullstendige merkeordninger ikke kunne oppfylle betingelsene a) til e) for tredjepartssertifiserte merkeordninger. Det er etter vårt syn en myndighetsoppgave å avklare disse spørsmålene men Stiftelsen Miljømerking bistår gjerne i arbeidet. Det er kun et fåtall aktuelle merker som oppfyller betingelsene. Disse vil delvis dekke ulike tema innenfor miljø, arbeidsmiljø, helse og sosiale forhold. Selv innenfor det uoversiktlige området tekstiler vil en innkjøper kunne fastslå at det hovedsakelig finnes kun tre merkeordninger som er utbredt i Norden og dekker de vesentlige miljøaspekter: GOTS, Svanemerket og EU Ecolabel. Økotex 100 dekker for eksempel kun sunnhetsaspektene (Økotex 1000 er mer omfattende). For de fleste områder er variasjonen av ulike miljømerker mindre enn dette og relativt enkel å skaffe oversikt over.

2. Hva er en rimelig frist for å skaffe seg en sertifisering på produkt eller bedriftsnivå?

Det er et avgjørende punkt i regelverket at man som innkjøper må akseptere annen dokumentasjon enn sertifiseringsbevis for en merkeordning/miljøledelsestiltak i de tilfeller hvor tidsfrister er umulig å rekke, og dette ikke er tilbyders skyld, ref forskriftsforslagets § 11-3 (2). § 12-7 (3).

Det er selvfølgelig duket for tvistemål i dette spørsmålet da det finnes en uklarhet rundt hva som er en rimelig tidsfrist og for hva som anses å være leverandørens egen skyld. Miljøsertifiseringsordningene vil antakelig kobles inn i slike saker og vil måtte redegjøre for hvor lang tid en sertifisering forventes å kreve av tid og ressurser, forutsatt at komplett dokumentasjon foreligger. Når det gjelder kjøp av varer skjer mye av produksjonen i land utenfor Norden og Europa og dette kan gjøre det vanskelig å kunne forutsi hvor lang tid en normal søknad kan kreve av tid. En måte å unngå klager innenfor et miljømodent marked på vil være å omformulere så mange som mulig av miljøkravene til kontraktskrav.

Det er viktig å gjennomføre en markedsanalyse før man bestemmer om miljøkrav skal være i form av obligatoriske krav, tildelingskriterier eller kontraktskrav. Stiftelsen Miljømerking mener at det er mulig å omgå problemet med tidsfrister ved å benytte krav om merking som et kontraktskrav, det vil si at vinner av konkurransen må kunne forplikte seg til en sertifisering av produkter eller virksomhet innen viss frist.

Stiftelsen Miljømerking vil også spille inn følgende i de tilfeller en innkjøper benytter Stiftelsen Miljømerkingskravene som tildelingskriterier. Er det påkrevet av innkjøper å akseptere klage på at en leverandør ikke er kommet i mål med en sertifisering innen anbudsfristen i et slikt tilfelle? Uttelling for miljøsertifiserte produkter vil ikke utelukke noen fra å delta i en konkurranse?

Ovenstående er ett av flere uavklarte spørsmål i forbindelse med implementering av det nye regelverket. Stiftelsen stiller gjerne sin kompetanse til rådighet for å bidra i tolkning av miljøbestemmelsene i det nye regelverk og er allerede invitert til å delta i et prosjekt sammen med DIFI rundt dette temaet. Les også

mer om våre foreløpige tolkninger i kompendium på vår hjemmeside utviklet sammen med advokat Robert Myhre; http://bit.ly/kompendium_EUdirektiv

De endringene som er gjort i forskriftene mener vi er i tråd med intensjonen om å forenkle og gjøre reglene bedre. Det har vært for komplisert å stille miljøkrav og evaluere miljødokumentasjon. Innkjøpere og leverandører har nå en unik mulighet til å effektivisere sitt arbeid og samtidig gjøre hverdagen grønnere!

Når det gjelder henvisningen side 50 i høringsnotat til Forskriften: " Del II. Anskaffelser under EØS-terskelverdiene og særlige tjenester" og særlig denne teksten i klammer ; "[FU har foreslått nye regler.]", vil Stiftelsen Miljømerking vise til tidligere høringsbrev levert i forbindelse med NOU 2014:4 Enklere regler – bedre anskaffelser. Det fremsto som flertallet i forenklingutvalget vurderte er at miljøkrav er et politisk virkemiddel som kun gir gevinster på samfunnsnivå. Sentrale aktører mener imidlertid at ved å stille miljøkrav kan det gi gevinster for virksomheten, gjennom reduksjon i miljøbelastning, kostnader og bidrag til innovasjon.

Vi er glad forslaget ikke innebærer en fjerning av §6 (Miljø, arbeidsforhold og sosiale forhold) samtidig mener vi dette er en svekkelse av dagens lov . Ved å endre fra skal-krav på anskaffelsesnivå til og være formulert mot virksomhetens samlede anskaffelsespraksis blir loven mindre konkret hva gjelder miljøkrav. Offentlige sektor har i kraft av sin størrelse og at de forvalter samfunnets ressurser et særdeles ansvar for å ta samfunnsansvar. Og vi mener denne endringen, alt annet likt, vil medføre færre faktiske miljøkrav og dermed mindre miljøeffekter av norske offentlige innkjøp.

Hilsen

Anita Winsnes
Administrerende direktør
Direkte +47 95204550